HE 93/2022

Asiantuntijakuuleminen
28.10.2022
Lakivaliokunta

Ylituomari Tuula Kivari
Vakuutusoikeus

Oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain muuttaminen

Vakuutusoikeudessa käsitellään voimassa olevan lainsäädännön mukaan julkisuusasioita neljässä erilaisessa tilanteessa:

1. Valitus vakuutusoikeuden alaisen muutoksenhakulautakunnan julkisuusasiassa antamaan päätökseen => Lainkäyttöasia => KHO, jos myöntää valitusluvan

2. Oikeudenkäynnin osapuolen tekemä tietopyyntö vakuutusoikeudessa vireillä olevassa lainkäyttöasiassa => Lainkäyttöasia => pääasian mukainen valitustie

3. Oikeudenkäynnin osapuoliin nähden ulkopuolisen tahon tekemä tietopyyntö vireillä olevassa lainkäyttöasiassa => Hallinnollinen asia => KHO

4. Tietopyyntö lainkäyttöasiaan, jonka vireillä olo vakuutusoikeudessa on päättynyt tai asiaan, joka ei koskaan ole ollut vireillä vakuutusoikeudessa => Hallinnollinen asia => KHO

Oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain muuttaminen

HE:n muutosesitys: Julkisuusasioissa, jotka käsitellään hallinnollisina asioina muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

- Muutosta puoltavat seikat
  - Valitustie yhdenmukainen muiden viranomaisten antamien päätösten kanssa
  - HaO:t käsittelevät valitukset muiden viranomaisten julkisuusratkaisuista
  - Kaksiportainen valitustie myös VakO:n antamista julkisuusratkaisuista; muutoksenhaku HaO:n päätöksestä KHO:een vain, jos KHO myöntää valitusluvan
- Muutosta vastaan puhuvat seikat
  - VakO:n toimialaan liittyvissä asioissa erilaiset muutoksenhakutiet riippuen siitä, käsitelläänkö asia VakO:ssa lainkäyttöasiana vai hallinnollisena asiana
  - Samaan aikaan voisi olla vireillä sekä julkisuusasiaa koskeva valitusasia HaO:ssa että pääasiaa koskeva valitusasia VakO:ssa
  - HaO:ssa ei vastaavaa asiantuntemusta VakO:n toimialan substanssiasioista kuin VakO:ssa
  - Valitukset ohjautuisivat eri alueellisiin hallinto-oikeuksiin

- ➢ Valitustien muuttaminen VakO:n toimialaan kuuluvien muutoksenhakulautakuntien tai VakO:n itsensä tekemien julkisuusratkaisujen osalta ei välttämättä lisäisi muutoksenhakijan oikeusturvaa, vaan voisi aiheuttaa epäselvyyksiä ja lisätä oikeudellista epävarmuutta
- ➢ Ottaen lisäksi huomioon tällaisten asioiden vähäisen määrän ja sen, että asiat mahdollisesti käsiteltäisiin eri hallinto-oikeuksissa, ei oikeuskäytännön yhtenäistäminen välttämättä myöskään toteutuisi
- ➢ VakO:n näkemyksen mukaan muutoksenhakutietä ei ole tarvetta muuttaa

Tuomioistuinlain 23 luvun (muutoksenhaku) muuttaminen

HE:n muutosesitys: Tuomioistuinlain 23 luvun sivutoimilupaa, kirjallista varoitusta ja viran-toimituksesta pidättämistä sekä asiantuntijajäsenen tehtävistä vapauttamista koskevien päätösten muutoksenhaku hallinto-oikeuteen muiden kuin ylimpien tuomioistuinten osalta

- Muutosta puoltavat seikat
  - Valitustie yhdenmukainen muiden viranomaisten antamien päätösten kanssa
  - Kaksiportainen valitustie; muutoksenhaku HaO:n päätöksestä KHO:een vain, jos KHO myöntää valitusluvan
- Muutosta vastaan puhuvat seikat
  - VakO:n osalta muutoksenhaku ohjautuisi hiearkisesti alempaan asteeseen, mitä ei objektiivisesti ajatellen VakO:n asema muutoksenhakutuomioistuimena ja ylimpänä tuomioistuimena eräitä työtapaturma- ja ammattitautiasioita lukuun ottamatta voida pitää perusteltuna
  - Mahdollisuus saada asia KHO:n käsiteltäväksi jäisi sen varaan, että myöntääkö KHO valitusluvan HaO:n päätökseen

- ➢ Valitustien muuttaminen VakO:n mainittuja asioita koskevien päätösten osalta ei välttämättä lisäisi muutoksenhakijan oikeusturvaa
- ➢ VakO:n näkemyksen mukaan muutoksenhakutietä ei ole tarvetta muuttaa

Tekniset muutokset liittyen vakuutusoikeuden asiantuntijajäseniin

HE:n muutosesitykset:

- Tuomioistuinlain 17 luvun 15 §:n 1 momentin
  - 1 b alakohta => ”kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n ja kuntien ja hyvinvointialueiden viranhaltijoita ja työntekijöitä edustavien pääsopijajärjestöjen”
  - 1 f alakohta => ”puolustusministeriön ja edustavimpien korvauksensaajien oloja tuntevien järjestöjen ehdotuksesta, kun on kysymys sotilas- ja kriisinhallintatapaturma-asioista”.
- Oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n 1 momentin
  - 4. kohta => ”hyvinvointialueen tai kunnan”
  - 8. kohta => ”sotilas- ja kriisinhallintatapaturma-asioista”

➢ Muutokset ovat perusteltuja, eikä vakuutusoikeudella ole lausuttavaa niiden osalta